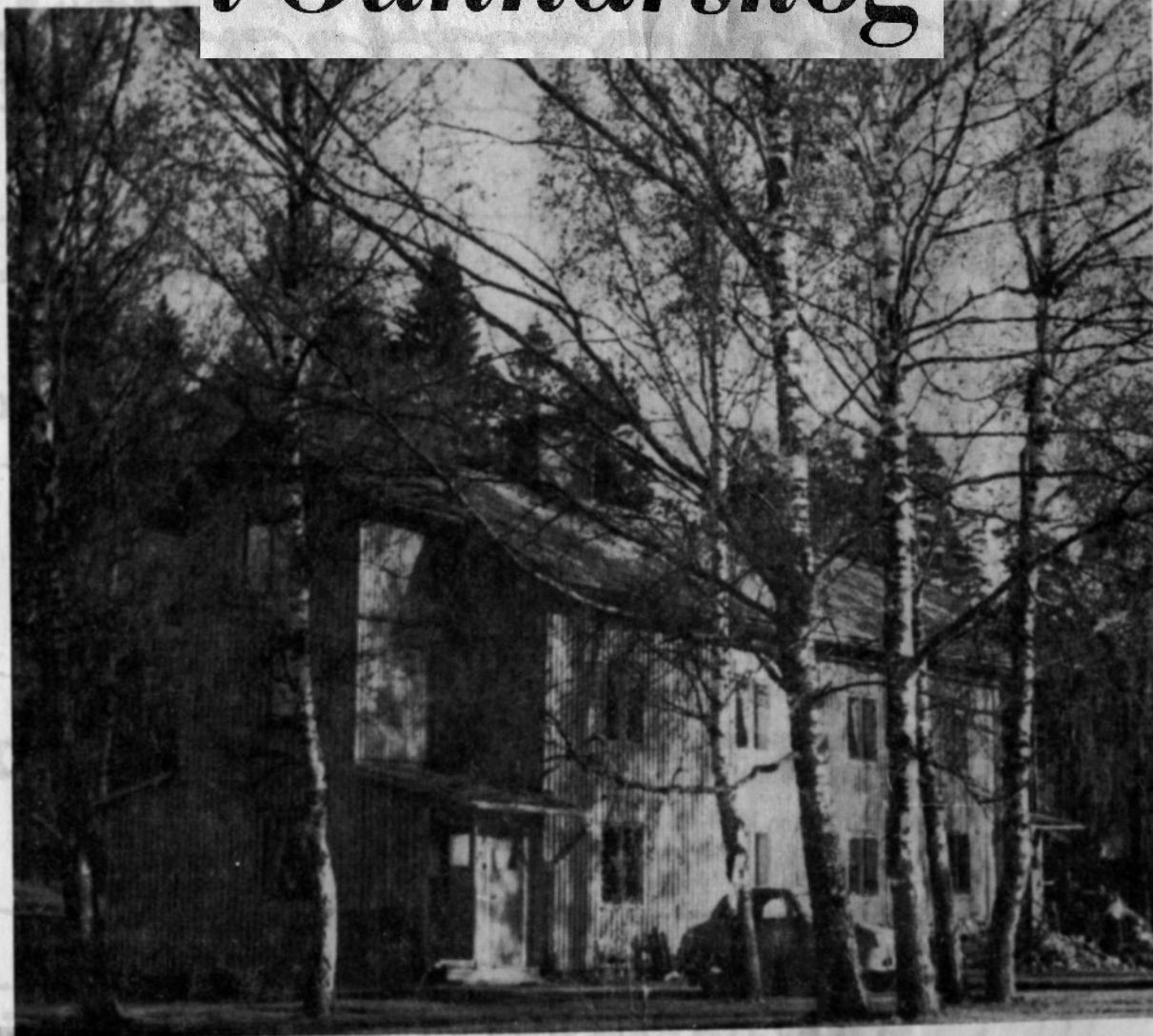

Mörtälvens järnbruk i Gunnarskog

Smedsbostaden vid Mörtälven, först flyttad till Tavelbacken i Treskog, senare till Jössefors.

Det var ägaren till Fredros järnbruk Johan Borgström, som ville utöka verksamheten med ett manufakturverk vid ett fall i Mörtälven, ett vattendrag som rinner från sjön Trehörningen till Treen. Anledningen härtill var närmast att vattentillgången vid Fredros inte var tillräcklig för vidare utbyggnad. Det var år 1753.

Men redan innan handlingarna i ärendet hade sanktionerats av myndigheterna hade Borgström börjat uppföra en damm vid nedre fallet i älven, ett mindre bostadshus samt ett kolhus. En smedja var även under byggnad. Bergskollegiets synenämnd gjorde emellertid ingen erinran mot "svartbygget", och privilegierna, som omfattade en stångjärnshammare, en

knippshammare och sex spikshammare, beviljades i laga ordning.

Den väl tilltagna smedbyggnaden, som man ännu kan se fastän nu i renoverat skick såsom arbetarbostad på Akersberg i Jössefors, var tydligen dimensionerad för den verksamhet privilegierna medgav. Men när Borgström fått tillgång till ett av fallen i Treskogsälven lät han istället

där uppföra smedjor, stångjärnshammare, knippshammare och ett par spikshammare. Resten blev kvar vid Mörtälven eventuellt med någon utökning senare.

Bland smeder knutna till bruket nämnes Johan Skogsberg, Sven Hagström, Jan Ellström och Jan Fälling.

Av tillgängliga uppgifter framgår emellertid inte tillräckligt tydligt, hur länge bruket varit igång, men av ett väl utvecklat byggnadsbestånd och de förr mäktiga slagghögarna, som nu allt mer sjunkit ner i marken, får man antaga, att verksamheten fortgått en lång tid framöver.

Bruket var beläget endast ett kort stycke från nuvarande landsvägen, där grundstenar efter byggnaderna samt rester efter slagghögar ännu äro synliga.

N. G. Hill